

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Franciška ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2:50 „
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 16 h
. dvakrat . . . 14 „
. trikrat . . . 12 „
za nadaljna uvrščena od petit-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 19. aprila 1918.

45. občni zbor „Deželnega Slovenskega učiteljskega društva“

Na veliki četrtak se je vršil 49. občni zbor »Deželnega Slovenskega učiteljskega društva« v Ljubljani v prostorih Učiteljske tiskarne. Udeležba je bila prav mnogobrojna. Med navzočimi člani je bilo več zastopnikov učiteljstva v c. kr. okrajnih šolskih svetih. Občnega zbora se je udeležil tudi zastopnik Jugoslovanskega državno-zborskega kluba, državni poslanec gosp. dr. Vladimir Ravnihar. Pogrešali smo pa kakor običajno v zadnjih časih učitelje, ki se skrivajo za našimi hrbti, a prve pričakujejo in vedno povprašujejo, kdaj jim delo in trud tovarišev prinese kruha in pravice. Organizirana slovenska žena skuša doseči največje skupne koristi, le učiteljice delajo ne lepo, nečastno izjemo. Živeti od dela drugih ni lepo in parasitstva bi se morale takoj otresti vedečne učiteljice.

Predsednik tovariš Juraj Režek otvori občni zbor, ki se vrši v 49. letu društvene dobe. S prihodnjim letom bomo praznovali že 50letnico svojega društvenega obstanka.

Ves ta čas, vso to dolgo dobo vrši društvo vestno svojo zastavljenost si nalogo: v izboljšanje našega narodnega šolstva in gmotnega položaja našega učiteljstva. In kolikor smo dosegli tekem teh dolgih let, vse se je izvršilo večinoma po trudu in delu našega društva. V zadnjih desetletjih pa so vse naše še tako utemeljene prošnje in vsi naši koraki, žal da ostali brezuspešni, ker nam režejo naš vsakdanji kruh sedaj možje, ki imajo kamen tam, kjer imajo drugi ljudje mehko, za reveža sočutno in usmiljeno srce.

Kamor se obrnemo za košček kruha, nikjer nas ne marajo poznati. Država nas odklanja na deželo, deželni odbor pa nas noče priznati kot deželni uslužbencev in nas zavrača na občino in zopet na državo. Kadar pa je treba šoli in učiteljstvu naložiti novih bremen in novega dela, tedaj pa kar tekmujejo med seboj, kdo ima več pravic do nas, da že resnično ne vemo, kje se pričenjajo in kje nehavajo ti ljubeznivi naši predstojniki.

Toda nič straha, kvišku srca! Še imamo prijateljev: dobrih, zanesljivih in vplivnih prijateljev. To so pred vsem naši državni poslanci, združeni v Jugoslovanskem klubu, ki so že dosedaj zastavili za naše pravice svojo vplivno

besedo in jo bodo v bodočnosti gotovo še bolj. Danes nas je počastil s svojo navzočnostjo zastopnik tega veleslavnega kluba, državni poslanec g. dr. Ravnihar, da čuje in se osebno prepriča o težkem in nezgodnem položaju, v katerem se nahaja kranjsko učiteljstvo. Zato g. drž. poslanca danes v svoji sredi kar najiskrenejše pozdravljamo ter ga prosimo, da sporoči velečenjenemu Jugoslovanskemu klubu našo srčno zahvalo za vso dosedaj nam naklonjeno podporo in da se slavnemu klubu priporočamo tudi za bodočnost.

Pa tudi naše vrlo časopisje nas je prav krepko podpiralo v našem boju za kruh, za kar mu bodi tudi s tega mesta izrečena iskrena zahvala.

Spomniti pa se nam je še onih ljubih naših tovarišev, ki smo jih ob takih prilikah redno videli v svoji sredi, a so morali oditi branit dom, cesarja. Tistim, ki stoje z mečem v roki in s puško ob strani na braniku za našo očetnjavo, po kateri sovražnik tako pohlepno izteza grabeljive svoje roke, njim pošiljam danes tja v strelske jarko svoje srčne pozdrave z iskreno željo, da se nam kmalu zdravi in zmagoslavno povrnejo v našo sredo.

Onim dragim tovarišem pa, ki so zastavili za domovino in cesarja mlado svoje življenje, njim, ki so dalec tam v tuji zemlji legli v prezdognji grob, ker tako jim je vele domovine ukaz, njim v časten in tovariški spomin, prosim, da se dvignete s svojih sedežev. (Zbor stoji poslušajo govornikove besede.)

Po lepih pozdravnih besedah tovariša predsednika poroča tajnik tovariš Josip Ambrožič o društvenem delovanju izza zadnjega občnega zbora. Zanimivo poročilo se glasi:

Zadnjikrat smo zborovali dne 19. aprila 1916. Razmere so se do danes v naši javnosti spremenile, pač pa divja vojna dalje in tira narode in države v smrt in gospodarsko pogubo. Kedar bo konec teh nadlog in težav? Tovariši padajo na bojnih poljanah, mi doma nimamo ne hleba, ne denarja. Kaj hočemo? Narod nima tukaj nobene besede, samo dolžnosti: Ker tudi učitelji živimo iz naroda za narod, čutimo in umiramo z njim vred.

Deželna vlada gotovo pozna naše težnje in ve v kakšnem pomanjkanju živimo brez vsakih političkih in stanovskih pravic. Deputacija, ki se je poklonila novoimenoivanemu predsedniku c. kr. dež. šolskega sveta grofu Attemsju dne 12. junija 1916 in pozneje spomenica sta tolmačili želje vsega kranjskega učiteljstva. Poslali smo na učeno ministrstvo ugovor ozir. peticijo glede učiteljskih imenovanj, katera so bila vedno v škodo učiteljstvu, šoli in javni morali sploh. Dosedaj ni-

smo dobili še nobenega zadoščenja, samo seje dež. šol. sveta uveljavljajo staro prakso. Ker je »Zveza« pismenim potom naprosila ljubljanskega knezoškofa, da naroči zastopnikoma cerkve v dež. šol. svetu, da glasujeta po svoji vesti in ne po navodilih in načelih nove »kmečke stranke«, bi bilo želeli, da se razmerje glasov pri sejah dež. šolskega sveta izpremeni. Koliko so naša upanja upravičena, bo pokazala bodočnost.

Razmere časa pritiskajo z vso silo na učiteljstvo. Bilo je meseca julija l. 1917. Ko so država in dežele zvišale svojim uslužbencem draginjske doklade, smo premišljevali, kaj storiti. Vsi stanovi se gibljejo, samo učiteljstvo na Kranjskem ostaja glede gmotnih razmer za učiteljstvom drugih kronovin in še bolj za uradničtvom. »V slogi je moč!« pravi pregovor. Odbor dež. slov. učitelj. društva je sklenil stopiti v stik s »Slovinskovo zvezo« s prošnjo, se li oddzove povabilu, sodelovati pri akciji za gmotno zboljšanje našega položaja. Kakor veste, smo dobivali do takrat po 80 K »milosčine«. Skupna deputacija je šla k dež. glavarju. Uspeh je bil, da smo dobivali za drugo polovico l. 1917. res procentualno dostojne in primerne doklade, ki so bile po razmerju naših temeljnih plač veliko manj kot zadostne. Večina kranjskega učiteljstva je bila uvrščena po prejemkih v kategorijo slug, poduradnikov, daccarjev, oficiantov itd. A ker nas niso mogli tako krstiti, so rekli kategorija pod 1600 K. Deputacija je vodil državni poslanec Jaklič. Kdor pa misli, da je bila zasluga naših organizacij, da smo dobili te doklade, se jako moti.

Deželni odbor je dobro kalkuliral: Mi dovolimo učiteljem za drugo polletje 1917 draginjske doklade. Ko bodo državni preodkazi za l. 1917. tu jih bomo spravili in ker bodo večji nego dovoljene doklade, zadenumo dve muhi z enim udarcem. Prvič ima dobiček deželni odbor, drugič je v obeh nerazsodnega učiteljstva njegov največji zagovornik in mecen.

Ker je drž. zbor meseca novembra lanskega leta preveč določno označil namen teh preodkazov, si vlada ni upala izročiti državnega denarja veliki previdnosti deželnega odbora v pokritje draginjskih doklad za drugo polovico leta 1917. Dež. odbor nam je nato ustavil nadaljnje izplačevanje draginjskih doklad in sicer na čisto enostaven način. V proračunu za l. 1918 so bile učit. drag. doklade v znesku 700.000 K. Proračun je kazal 500.000 K primanjkljaja. Tedaj predlaga član sl. dež. odbora: Črtajmo drag. doklade za učitelje in nam še 200.000 K ostane. Sprejeto. Danes nimamo ne doklad, ne drž. preodkazov! Zoper tako postopanje moramo protestirati v imenu stradajočega učiteljstva in njegovih rodov, v imenu šolske mladine, kateri ne moremo

dajati danes telesno izčrpani več onih dušnih sil, ki jih država tako nujno rabi. Protestiramo v imenu slovenskih staršev in slovenskega naroda, zaradi katerega smo tukaj mi, dež. odbor, dež. vlade in sploh vse ekselence. Kdor misli, da je narobe prav, ima rojstni datum iz predpotopne dobe.

Državni preodkazi so izgubili svoj prvotni namen, če bi dobili ostanek tudi l. aprila, ker so v obliki preudimov kapljali v naše žepe. Pravijo, da ne morejo napraviti ključa, po katerem naj se razdelijo. Kaj smo hoteli? Nastopila so vsa okrajna učiteljska društva, ki so vsa na isti dan zahtevala pomoči od predsednika c. kr. deželnega šolskega sveta.

Ravno med sejo deželnega šolskega sveta je dobival grof Attems brzojavke. Videti mu je bilo, da ima več dobre volje nego energije pomagati bednemu učiteljstvu. Toda dr. Lampe mu kategorično odgovori: »Mi ne damo ničesar; učitelji niso deželni uradniki!« V isti sapi je pa nasvetoval vladi, da bi dala preodkaze za l. 1918 na razpolago deželnemu odboru, da jih razdeli med učiteljstvo po previdnosti. Mi želimo in zahtevamo, da bi nam povedal dr. Lampe, kam spadamo, da se ne bodo igrali z nami enkrat deželni zastopi, avtonomne in neavtonomne občine ali lokalne vlade kakor z žogo. Pri omenjeni seji se je oglašil tudi referent ter pristavil, da se noč in dan dela ključ za izplačevanje nabavnega prispevka, ampak dela ni mogoče takoj končati. Iz govora, ki ga je imel naš znanec z deželnim glavarjem, imamo vtis, da je vse to kazeno učiteljstvu. Godi se nam krivica po gotovem načinu, ki ga imenujemo sistem. Ako pravijo »ne moremo končati«, velja to tistim, ki verjamejo. Mi pa ne verjamemo, da bi bil referentov namestnik tako počasen uradnik. Ako bi čakali na milost te gospode, bi priromali ti preodkazi v naše roke po smrti kranjskega učiteljstva; namesto nagrobnih spomenikov bi se lesketali na naših grobovih sami cekini.

Ker se nismo prišli do svojega denarja, smo poslali vsem okrajnim učitelj. društvom novo okrožnico s pozivom, da naj se to pot obrnejo za pomoč na pristojna ministrstva.

V informacijo smo poslali »Jugoslovanskemu klubu« primerno obvestilo. V tem času so bile seje proračunskega odseka in državne draginjske doklade so prišli v parlament. Gospod poslanec dr. Verstovšek je bil kot član proračunskega odseka tako prijazen, da je prosil za informacije. Zlasti je zahteval predloge in nasvete, po katerih bi se draginjske doklade za leto 1918. neustrankarsko razdelile. Poslali smo nekako spomenico »Jugoslovanskemu klubu« in jo izročili tudi gosp. poslancu dr. Ravniharju. Glavno načelo je bilo,

LISTEK

Moderni fatalizem.

Tovariš Šega je končal v 5. številki »Učiteljskega Tovarisa« svoje kritično poročilo o povesti Zofke Kveder - Demetrovičeve »Njeno življenje« s sledečo opazko: »Če se pa postavimo na staljšee pisateljice »Njenega življenja«, potem pa vrzimo vse vzgojeslovje med staro šaro in čakajmo, kdaj dovrši pododovanost svojo nalogo.«

Ta opazka je najboljša opora mojim izvajanjem v članku »Geneza naše decembarske izjave«. Krik je to iz globine človeške duše, ki se upira z vsemi silami naravoznanskemu svetovnemu naziranjju, ki skuša človeški duh vpreči v zakone surove stvarine.

In koliko tovarišev je med nami, ki se brez pridržka pridružujejo temu nauku, ki nekritično sprejemajo vse konsekvence te talni - kulture, v trdnem

prepričanju, da so si izvolili boljši del, ter opazujejo z ironičnim nasmehom vsakega človeka, ki si je drznil ohraniti lastno sodbo o tej supramoderni smeri.

Ta smer si je predvsem postavila smoter, izbrisati vsako sled človeške duše, ubiti vero v vsakega samostojnega izvenmaterielnega nositelja onih funkcij, ki jih človeštvo že od pamtiveka prepisuje človeški duši.

Nič čudnega, če se mora posluževati v razlagi teh funkcij vseh mogočih nadomestkov. V umetnosti je prevzel naturalizem to vlogo. Na zunanje se kaže v preziranju umetniških oblik. Na mesto poetičnega vezanega izražanja je stopil neumetniški, prozaični slog, ki se skuša prilagoditi vsem banalnostim življenja.

Ker pa se v bistvu umetnosti, da skuša nazorno predočevati one ideje, ki vodijo in obvladujejo svet in življenje, zato se tudi naturalizem ni hotel in mogel izogniti v svojih umotvorih tej bistveni nalogi umetnosti, če se je sploh hotel uveljaviti kot umetniška smer.

Toda odkod naj vzame ideje, če taji vsak samostojen idejni svet? Tu mu je

prišlo naravoznanstvo na pomoč, in sicer oni zastopniki naravoznanstva, ki trde, da je naravoznanstvo alfa in omega človeškega znanstva sploh. Ta struja si nadeva ime pozitivizem. Na mesto duše je postavil pozitivizem godi stvarini imanentne naravne zakone. Duša sama je funkcija možganov, slepa usoda drži človeka s svojo železno pestjo. Za prosto voljo človekovo ni prostora v tem sistemu. S tiranstvom usode in odpravo proste volje pade tudi odgovornost človeka za njegova dejanja. Dobre in slabe lastnosti njegovega značaja so povsem neodvisne od njegovih tozadevnih stremiljenj; podedovanje so po njegovih prednikih. Vsako vzgojevanje je odveč: naravni zakoni ne puste vplivati nase. Vso psihologijo je nadomestili z fiziologijo. Edino, kar more doseči vzgojitelj je, da prouči temeljito človeško naravo, ter uravnava vse svoje delo v zgolj pasivni smeri. Otroci naj se čuva pred poškodbammi slabe družbe, pred bodisi katerikolnim inficiranjem. Aktivnega vzgojevanja ni, če nočemo vseh zgoraj navedenih vzgojevalnih profilaktičnih sredstev prište-

vati k aktivnemu delu vzgojitelja. S povzdigo fiziologije na častno mesto psihologije je duša definitivno vržena med staro šaro. Z dušo izgine tudi posmrtno življenje, izgine Bog in tako je dospel umetniški materializem srečno do vrhunca svojih teženj. Odpravljen je Bog, z njim najvišja pravna avtoriteta, kraljestvo idej, zlasti kraljestvo resnice, pravice in lepote. Vse te ideje so izgubile s tem svojo absolutnost, vse je relativno. Pragmatizem, ta najnovejši poskus reševanja teh problemov, se je povspel do paradoksnih trditve, ki so jo v bistvu že stari sofist zastopali, da sta le človek in njegov interes edino merilo za vse moralne in intelektualne vrednote.

Kam naj se tedaj obrnemo s svojim staromodnim vzgojeslovnim aparatom, da ne postanemo predmet pomilovalnega nasmeha od strani vsakega današnjega drugošolčka? Kdo nas more še snartrati za resne ljudi, ki bi sploh mogli priti v poštev v vprašanih moderne narodne kulture? »Njeno življenje« je najboljši »dokaz« našega mazarštva: vsakdo ga

da naj vsak učitelj natančno ve, koliko sme zahtevati. Kako daleč smo z drž. dokladi za leto 1918., nam je znano iz časopisov.

Poročilo bi lahko razširil; toda govoril bi vam o poglavju učiteljske bede in pomanjkanja. Razkral bi svetu sramoto, ki bi se v vsaki moderni državi imenovala »kulturni škandal«, ki je pa mogoč samo v državi, ki se sicer baha, da ima 2 km za fronto normalen pouk, med tem ko 100–200 km zadaj za fronto delujoči učitelji nimate ne kruha, ne denarja in take šole, kakor bi jih ustvarili duševni invalidi in ne c. kr. šolske oblasti.

Neizprosni boj bojuje kranjsko učiteljsko društvo. Ali zmagati — ali pasti! Mogočni so naši nasprotniki, gorje nam, ako podležemo. Ni nam lahko živeti danes, nam, takoimenovanim pionirjem kulture. Zakaj nam je usoda prisodila ta stan! Ko bi bil težaški hlapec, bi imel gotovo draginjsko doklado, tako smo pa edini stan v centralni Evropi brez vojnih doklad. Obupal bi nad usodo učiteljstva. Toda pomislimo, da nas tlačil sistem. Padel je še hujski absolutizem, upamo, da zgine tudi na Kranjskem. Temna leži za nami preteklost, žalostna za nas je sedanost, bodočnost, toliko opevana in prorokovana, pridi že enkrat in bodi naša!

Poročilo je bilo sprejeto z velikim odobravanjem. Ker se k poročilu ni nihče oglasil k besedi, je prišlo na vrsto blagajnikovo poročilo. Blagajnik tovariš Jakob Dimnik poroča, da ima društvo 5238 K 80 vin. premoženja. Tudi to poročilo je vzel občni zbor odobruje na znanje.

Nato je govoril tovariš L. Jelenc o predmetu: Gmotni položaj kranjskega učiteljstva. Izvajal je:

Ne mislite, da vam bom v današnjem svojem poročilu povedal kaj novega. Ne! Pel bom staro, ne lepo pesem, ki je še ni konca, govoril o boju za staro našo pravdo, ki še ni dobojevan, to je boj za učiteljski kruh.

Treba je, da poznamo zgodovino tega boja, da imamo pregled o njem, ker se iz preteklosti in sedanosti učimo in sklepamo za prihodnost.

Star je boj za zboljšanje našega gmotnega položaja, star kakor naš stan, ki ga le sedaj veljavni državni šolski zakon poklical k življenju. Ob koraku v življenje se je že pričel naš eksistenčni boj.

Komur so natanko znana vsa določila našega državnega šolskega zakona, mu je nerazumljiv ta boj, ker najde v tem zakonu vendar § 55., ki jasno veleva, da morajo deželne legislativne oblasti določiti učitelju plačo, da lahko preživi sebe in svojo rodovino. In zakoni so vendar tu, da se izvršujejo. Tako bi sodil vsak normalno misleč človek. Toda § 55. državnega šolskega zakona se je urinil v zakon menda zato, da se ne izpolnjuje. Noben deželni zbor po vsej Avstriji se ni ravnal pri ureditvi učiteljskih plač po § 55. drž. šol. zak. Vsi so kršili določbe sankcionirane zakona, a nikogar ni bilo in ga ni, da bi kaznoval tiste, ki se ne drže zakona. Kdor ne izpolnjuje sankcioniranih zakonov, zapade kazni; tu pa greše deželni zbori vseh avstrijskih kronovin, nekateri bolj nekateri manj, nekaznovano že 50 let, a jih ne kliče nihče na odgovor. Sodili bi, da osrednja vlada, ta čuvarica zakonov, poseže vmes ter zagrozi in zakliče: do tu in ne dalje; dovolj je zakonolomstva! Odslej naj se pravično izvaja določilo § 55. Zaman! Tega trenutka še nismo doživeli in zato naš boj za obstanek. Hudo obtožujem zaradi kršitve § 55. drž. šol. zakona deželni zbor vojvodine Kranjske. Ko je šel na izvršitev tega paragrafa leta 1870, in prvokrat uredil učiteljske plače, je grešil ta tako hudo zoper § 55., da bi ga bili morali takoj posaditi na zatožno klop. Sistimiziral je učiteljske plače po grdi prislovi: za življenje premalo, za smrt preveč. Od leta 1870. naprej so večkrat menjavali naše plače, in če so jih večkrat regulirali, manj smo imeli: dali so tu par vinarjev, odvzeli pa jih tam, pa smo bili »glini«. 1000 K najvišja temeljna plača in po 80 K petletnice, to so bili zneski, od katerih naj živi učitelj in njegova rodovina. Časovnega avanzma ni bilo. Ker so uvedli krajevni plačilni sistem, je marsikateri učitelj začel svoje službovanje s plačo 800 K in ga z isto tudi dovršil po 40letnem

nam lahko pomoli pod nos kot zadnji dobrohoten opomin.

In ljudje božji! Naš narod je se zdrav je mlad in poln latentnih potencialnosti! In veruje v moč troedinega idejnega kraljestva! In ta vera mu krepi mišice in voljo, mu pomaga prenašati persekucije in zapostavljanja. V tej veri na absolutno npravnost se sklicuje na vest, pravico in poštenje vesoljnega človeštva!

Humburg in trikrat humpurg — tovariši! Vsak materialistični abecedar vam pojasni to narodno duševno konjunkturo s fizikalnimi aparati in kemijskimi reatornami in — causa finita! Čemu razburjanje, čemu kulturne organizacije? Vse je le rezultat bioloških in fizioloških zakonov, podedovanih od pračloveka in ki so si v svoji zakonitni hudomušnosti izvolili ravno sedanji čas, da pokažejo, kaj zna. — Iranstvo usode, moderni kizmet!

Ali bi se ga ne oprjeli? Komodno bi pač bilo.

Je pa spet ta nesrečna »podedovana« trina, ki nam ne dovoli, da bi ga priznali.

Al. Hreščak.

službovanju, ker ni mogel menjati kraja, ali ga ni hotel, ker se mu je priljubil. Če smo prosili za zvišanje, smo našli gluha ušesa, če smo zahtevali zvišanje petletnic z 80 na 100 K, so bile to že pretirane zahteve. Pri tem postopanju ne izvažemo nobene stranke, ki so slučajno gospodarile z deželnimi sredstvi. Vse so bile enake: včasih niso mogle, največkrat niso hotele. Latos poteka 20. leto, da nam je bil deželni zbor ugodil vsaj v enem pogledu, uvedel je osebni plačilni sistem; sveda ga je zopet utesnil, kolikor je le mogel. V prvi plačilni razred so uvrstili 10 odstotkov vsega učiteljstva, v zadnji pa 45 odstotkov. Ostale so pa nedotaknjene tudi ogromne petletnice.

Odslej se je začela doba krpanja. Ko je bila še na krmlu narodno-napredna stranka v zvezi s poslanci veleposestva, je dovolila 25odstotno doklado k temeljni plači, a samo družinskim očetom, izzeti so bili samci in učiteljice. Ko je pa zavladala v deželnem dvorcu klerikalna stranka, pa je nastopila doba »po previdnosti«, doba gnusne korupcije. Deželni odbor si je pustil votirati velike vsote, s katerimi je tržil in kupoval Slomškovi zvezi člane, dopljeval doklade »po previdnosti«, katerih razvpiti liberalni slovenski učitelji — pač pa nemški — še danes nimajo; z eno besedo, zavladalo je gospodarstvo, ki se ga S. L. S. po lastni izjavi sramuje noter do dna svoje duše.

Ker se je položaj kranjskega učiteljstva slabšal od dne do dne, ker je bilo pomanjkanje v učiteljskih rodovinah vedno neznošnejše, niso mirovale učiteljske organizacije, temveč storile vse, kar je bilo mogoče, da bi olajšale učiteljsko bedo in pripomogle učiteljstvu do lepših dni. Nепrestano so bile na delu. Zavzemale so se za izpremembo § 55. drž. šol. zak., potegovale za poddržavljenje ljudskega šolstva, posredovale potom posameznih državnozbornih poslancev in državnozbornih klubov pri centralni vladi, da odstopi deželni odbor vsote od malega finančnega načrta v svrhu regulacije učiteljskih plač; zahtevale plače, kakor jih imajo državni uradniki štirih najnižjih činovnih razredov. Koliko vlog, spomenc, brzojavk, koliko posvetovanj s centralnimi učiteljskimi organizacijami v Avstriji, koliko intervencij pri poslancih, klubih in ministrstvih je bilo, ve le tisti, ki je sam sodeloval. Posrečilo se nam je bilo, da so dobile dežele od osrednje vlade iz malega finančnega načrta prispevke, toda nekatere jih niso porabile v to, v kar so bili namenjeni, pograbile so jih in porabile v druge svrhe, in učiteljstvo je izšlo zopet praznih rok. Leta 1914. neposredno pred izbruhom vojne, je predložil naš deželni odbor deželnemu zboru načrt regulacijskega zakona, ki bi nas bil glede plačilnih postavk zadovoljil. A deželni odbor je hotel in namenoma delal na to, da naj ta načrt ne postane nikdar zakon, ker mu je dodal disciplinarna določila, ki so v očividnem nasprotju s temeljnimi zakoni in še bolj z mnogimi paragrafi šolskega zakona. Deželnemu odboru ni bilo za to, da bi pomagal učiteljstvu, temveč bolj za to, da je pobasal učiteljstvu namenjene prispevke v svoje blagajne in porabil za druge svrhe, učiteljstvo pa je pustil stradati dalje. Deželna vlada kranjska pa je vse to mirno gledala in dajala blagoslov nezaslišanim krivicam, ki jih je delal deželni odbor učiteljstvu pod njenim okriljem. In tako je stopilo kranjsko učiteljstvo s plačo, ki mu je bila odločena leta 1898., v vojno dobo leta 1914. Sedaj se je začel kranjskega učiteljstva pravi križev pot vseh 14 postaj — bolj za vojne draginjske doklade. Draginja je rastla od dne do dne. V letih 1914. in 1915. smo životali — sami vemo najbolje, kako — z vinarji, ki niso zadoščali v blaženih časih miru. V letu 1916. in v prvi polovici leta 1917. nam je nakazal deželni odbor trikrat po 80 K in po 10 K, enkrat po 15 K za vsakega nedoletnega otroka. V drugi polovici leta 1917. nam je izplačeval mesečno nekoliko izdatnejše draginjske doklade. Ali kakor hitro je državna zbornica dovolila 70 milijonov K za enkratni nabavni prispevek za učiteljstvo, hitro se je hotel okoristiti s tem naš deželni odbor. Od 1,017.800 K, ki so bile določene za kranjsko učiteljstvo, je hotel spraviti polovico za draginjske doklade, ki jih je bil nakazal učiteljstvu v letu 1917., drugo polovico pa je hotel porabiti za draginjske doklade v letu 1918. Ker se je vlada zaradi jasne besedila tozadnega državnozbornskega sklepa uprla tej nameri, je pa deželni odbor kratkotalo s 1. januarjem letos ustavil izplačevanje draginjske doklade, državnega prispevka za leto 1917. v znesku 1,017.800 K pa še do danes ni izplačal. Ogorčenje zaradi takega postopanja deželnega odbora je bilo v naših vrstah velikansko. Učiteljstvo bi bilo sledilo organizaciji, kar bi bila sklenila. Toda ničesar ni hotelo slišati o stavi, še manj o pasivni rezistenci, ker se nam je smilila slovenska mladina, katere vzgoja in pouk itak silno trpita v vojnem času.

Tak je bil naš položaj v minulih treh mesecih, obupen in skrajno neznošen. Vihar ogorčenja nad brezsrčnim postopanjem deželnega odbora in brezbriznostjo deželnega šolskega sveta se je šele polegel, ko je dunajska zbornica poslancev dne 15. t. m. sklenila načrt zakona, ki urejuje učiteljske draginjske doklade. Po tem načrtu smo dosegli doklade, kakršne smo zahtevali. Posebno važna se mi zdi določba v § 7. tega načrta, ki se glasi: Ako se zviša draginjska doklada državnim uradnikom, stopi to zvišanje avtomatično in veljavo tudi za učiteljstvo. Upamo, da se zbornica poslancev in ministrstvo zedinita takoj po velikinoči glede plačevanja 70 : 50 ali

50 : 50 in da se odpravijo ovire sankcije, da pride učiteljstvo čimprej do denarja.

Tako smo izvojevali ta boj; mislim, da so nam s tem zagotovljene draginjske doklade za čas vojne. Kaj pa po vojni? Ali prenehajo s koncem vojne tudi dovoljene draginjske doklade? Vojne bo enkrat vendar konec draginje pa ne po vojni. Ako prenehajo po vojni z izplačevanjem draginjskih doklad, pride učiteljstvo zopet v obupen položaj. Zato je treba, da je naša deželna organizacija pazno na straži. V dvojni meri se nam kaže naša bodočnost. Ako doseže troedini jugoslovanski narod v smislu majniške deklaracije svojo lastno neodvisno, svobodno jugoslovansko državo pod habsburškim žezlom, ne dvomim ne malo, da bo ta država pošteno in pravično uredila učiteljske razmere; ako se nam pa to ne posreči, pa smemo z gotovostjo pričakovati, kakor so razmere sedaj, da zasedejo sedeže v našem deželnem dvorcu poštene in pravični novi mošče, ki bodo znali ceniti delo slovenskega učiteljstva za kulturni napredek slovenskega naroda in ne bodo pustili, da bi se moralo to učiteljstvo tudi v prihodnje boriti za vsakdanji kruh.

Kdor je površno opazoval v zadnjem času naše gibanje in delovanje, bi sodil, da smo žrtvovali vse sile krušnemu boju. Toda temu ni tako. Res je, da smo porabili v to mnogo svoje energije, toda nikdar nismo pozabili svoje zvišene naloge, nikdar nismo zanemarjali vzgoje in pouka izročene nam mladine. Pripravljali smo se za negotovo bodočnost, da nas ne zaloti nepripravljene. Vse šolstvo, ne samo ljudsko šolstvo, se bo moralo prilagoditi in urediti razmeram časa. Če bodo zahtevali po vojni od nas naše nazore, naše mnenje o preustrojitvi šolstva, jim bomo podali popolnoma izdelan načrt za preustrojitev šolstva po zahtevah novega časa, novih razmer. Na tem načrtu marljivo deluje v to svrhu izvoljen odsek. To se mi je vredno zdelo pripomniti, da nas ne bo kdo sodil napačno.

Ob sklepu mojega poročila nasvetujem v sprejem nastopno resolucijo:

»Odboru Deželnega Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani« se naroča, da pazljivo zasleduje razvoj razmer tičočih se učiteljskega stanu, in da ob vsaki dani priliki ukrene vse in ne pusti ničesar iz vida, kar ima biti v blaginjo, korist in dobrobit učiteljskega stanu.»

Slovensko učiteljstvo je našlo pri svojih prizadevanjih, stremeljenjih in bojih vsikdar mogočno podporo in veliko pomoč pri jugoslovanskem državnozbornem klubu. Ob vsaki priliki nam je šel na roko z besedo in dejanjem, ter pokazal s tem, da mu je na srcu blaginja učiteljskega stanu in krepek razvoj narodnega šolstva in po njem kulturni napredek jugoslovanskega naroda.

Zato predlagam:

Občni zbor Deželnega Slov. učiteljskega društva, ki se je vršil dne 28. marca t. l. v Ljubljani, izreka jugoslovanskemu klubu za blagodejno naklonenost napram kranjskemu učiteljstvu in za njegovo pomoč v težkih bojih za obstanek, svojo iskreno zahvalo.

O tem sklepu naj se obvesti jugoslovanski klub pismenim potom.

Predlog in nasvetovano resolucijo je občni zbor soglasno sprejel.

Nato se je vršila volitev odbora. Izvolijo se: predsednik Juraj Režek, podpredsednik L. Jelenc, tajnik Josip Ambrožič, blagajnik Jakob Dimnik, odborniki: Jakob Furlan, Ivan Petrič, Franc Črnogoj, Janko Žirovnik, Ivan Schmeidek. Za pregledovalce računov se izvolijo: Alojzij Kecelj, Anton Likozar, Vendelin Sadar. Na predlog tov. Schmeideka se sklene: Vsako okrajno učiteljsko društvo plača od vsakega člana po 1 K članarine v blaginjo Dež. Slov. učit. društva. V debato so posegli Dimnik, Luznar, Črnogoj in Gangl. Društvo ima vedno večje stroške; vse je dražje: papir, poštnina, treba bo plačevati potnično odbornikom itd. Vsakemu okr. učit. društvu ostane še vedno v blaginji 7 K od vsakega organiziranega člana.

Na predlog tov. Sege se sklene poslati deželni vladi peticijo, da se vzame učiteljstvo v aprovacijo, ki se ravno snuje. Nato se je vršil razgovor o jako važni točki: **Podržavljenje in stalno nameščenje c. kr. okr. šolskih nadzornikov.** Učiteljstvo je načelno proti održavljenju in stalnemu imenovanju c. kr. okr. šolskih nadzornikov. Društvo je to stališče označilo že na prejšnjih občnih zborih in se tega tudi drži. Naše stališče je opravičeno tudi z ozirom na bodočo jugoslovansko državo, ki bo demokratska. V taki državi si naj učiteljstvo samo voli okr. šolske nadzornike. Ker poteče 6-letna funkcijska doba okrajnih šolskih nadzornikov, moramo stati na straži, da se ne vtihotajajo v deželo kranjsko nadzorniki, ki nimajo potrebne izobrazbe, srca in nič poštenosti, ampak bi bili zopet priganjači c. kr. šolskih oblasti in eksekutarji političkih strank. Taki mošče, in še podržavljeni, bi bili prava šiba božja in kazen za učiteljstvo in nedolžno šolsko mladino.

V upravni odbor zaveze se izvolita tov. J. Dimnik in K. Humek.

Slednjič se je oglasil k besedi zastopnik jugoslovanskega kluba državni poslanec dr. Ravnihar. V svojem stvarnem in zanimivem govoru je razpravljal o državnih draginjskih dokladah za učiteljstvo v L. 1918. jugoslovanskem klubu in deželnem šolskem svetu za Kranjsko.

Pojasni potek pogajanj z vlado, razmerje avtonomistov napram predlogi, razmerje učit. nasproti deželam in državi. Avstrijsko učiteljstvo

ima dva gospodarja, ki skrbita zanj tako slabo da umira.

Jugoslovanski klub stoji kot en mož za učiteljskim, spremlja z zanimanjem njegov boj za kruh in je radevolje na razpolago učiteljstvu. Ko dobimo svobodno jugoslovansko državo, bo dovolj dela po vseh kotih naše domovine. Jugoslovanski klub vidi v učiteljstvu oni stan, ki bo prvi pomagal organizirati novo državo. Ker je slovensko učiteljstvo tako dobro organizirano, bi zadoštev samo kratek brzojav Jugosl. kluba in učiteljstva jugoslavije se loti novega dela.

V dež. šol. svetu se razmere niso še prav nič spremenile. Dr. Lampe ima še vedno kompaktno večino sedmih članov. Če vzdigne on svoj mali kazalec, store to avtomatično za njim vsi drugi, njegovi somišljeniki.

Zborovalci so na mnogih mestih viharno odobrvali zanimiva izvajanja gosp. poslancev, in tovariš predsednik se mu s toplimi besedami zahvalja za njegov govor.

Ob sklepu zborovanja je izrazil občni zbor brzojavno sožalje hrvaškemu pedagoško-književnemu zboru i Savezu hrv. učiteljskih društev ob smrti vrlo zasluženega pedagoškega pisatelja in glavnega urednika »Napretka«. Stjepana Basarička, profesorja v p. na učiteljski šoli v Zagrebu. Večna mu »Slava«! S tem je predsednik zaključil lepo uspeli občni zbor.

Oprostilni odloki za učitelje vojake.

Ker je izšlo več odlokov oziroma odredb tičočih se oprostite učiteljstva od vojaške službe, in so posebno zadnji odloki splošni, jih glavne od njih navajamo, da se tovariši, ki se jih tičejo, lahko nanje sklicujejo in jih uporabljajo ter navajajo pri akcijah za svojo oprostitev.

Splošna oprostitev za vojno službo na fronti nesposobnih (»C«-označba) učiteljev.

V vojaški službi v zaledju se nahajajoči in za frontno službo nesposobni učitelji državnih, deželnih in občinskih šol, ki pripadajo moštvu, se morajo nanovo pregledati, da se ugotovi stopnja sposobnosti. Tisti, ki so spoznani trajno za frontno službo nesposobni in le za pomožno službo sposobni (»C«), se za dobo od 31. decembra leta 1917 do 15. julija 1918 provizorično oprostijo, če morejo dokazati z dokumenti, na so izprašani (državno) za učiteljsko službo in da imajo imenovani dekret. — Učitelji, ki so klasificirani za strážno službo, so od tega provizoričnega oproščenja izvzeti in morejo biti oproščeni od nadaljnega vojaškega (črnovojniškega) službovanja le na podlagi predlogov od kompetentnih oblasti. — V to provizorično oprostilno odredbo niso všteti za pomožno službo kvalifikovani obvezanci prezenčne službe. Nadaljno oproščenje v smislu tega odloka provizorično oproščenih učiteljev se zgodi potom splošnega oprostilnega postopanja. Taki provizorično oproščeni, ki o njih do srede junija leta 1918 ne pride definitivna oprostilna odločitev, morajo biti k nadaljevanju vojaške službe zopet pozvani na dan 16. julija 1918. — M. A. 130.057. (Ldw.-Erl. des M. i. L. V. E. G.) L. Nr. 500.194 vom 29. November 1917.

Splošna oprostitev za vojno službo na fronti nesposobnih (»B«) učiteljev: Odredba domobr.

min. z dnem 29. nov. 1917, E. G. L. št. 500.194, tičejo se splošne oprostite za fronto nesposobnih in le za pom. službo sposobno klasificiranih učiteljev (izdana z odredbo naučnega ministrstva z dnem 4. dec. 1917, št. 5065), je bila po posredovanju naučnega ministrstva, od domobranskega ministrstva z odlokom od 1. febr. 1918, E. G. K. št. 600.157, v toliko razširjena, da se vsi za frontno službo nesposobni učitelji, ki pripadajo moštvu, torej tudi oni, ki so klasificirani »za pomožno službo« s pristavkom »za strážno službo sposobni« (»B«-označba), izvzemši letnikov 1889 do 1894 — od 28. febr. 1918 do 15. julija 1918 provizorično oprostiti vojaške službe. V to oprostitev se izjemoma všteje tudi »prostovoljce za dobo vojne«.

Ta odredba se tiče samo učiteljev državnih, deželnih in komunalnih šol, ki z dokumenti lahko dokažejo, da so drž. izprašani za učiteljsko službo in imajo dekret, s katerim so nastavljeni.

Iz te provizorične oprostite so izvzeti oni, ki so klasificirani za pomožno službo, a so podržveni se dolžnostim prezenčne službe ter tudi oni učitelji, ki se nahajajo v rezervnih oficirskih šolah ali tečajih za izobrazbo računskih podčastnikov in vojaških uradnikov.

Glede vseh učnih moči, ki pridejo po tej prov. splošni oprostitvi do 15. jul. 1918 v poštev in so na podlagi te odredbe bli oproščeni, je vložiti pravčasno prošnjo za nadaljno oprostitev (to je 3 mesce pred tem terminom), če je ista potrebna; prošnje je vlagati v predpisani obliki in po predpisani poti na naučno ministrstvo.

Oni prov. oproščeni učitelji, glede katerih ni rešitve za definitivno oprostitev do srede junija 1918, so od vojaške evid. oblasti, ki ji pripadajo, z dnem 16. jul. 1918 vpoklicati za nadaljevanje vojaške službe.

Oprostitev za frontno službo nesposobnih učiteljev, ki službujejo pri armadi na bojnem polju. (Vštevši praporščake in kadetne-aspirante.) Po odloku naučnega ministrstva z dnem 28. febr. leta 1918, št. 548, je domobranksko ministrstvo izdalo dopolnilno naredbo k svojim odlokom z dne 29.

nov. 1917, E. G. L. št. 500.194, in k odloku z dne 1. febr. 1918 E. G. L. št. 600.175, tičočih se splošne oprostite v zaledju se nahajajočih in za frontno službo nesposobnih učiteljev, ki pripadajo moštvu, s katero z odlokom dne 23. febr. 1918, E. G. L. št. 600.331, naučno ministrstvo obvešča, da c. in kr. vrhovno armadno poveljstvo soglašajo s predlogom, da se oprosti vojaške službe vse učitelje, ki so prideleni armadi na bojnem polju s »C« klasificiranim ter pripadajo moštvu, vstevši praporščake in kadete aspirante, ki so klasificirani za pomožno službo («C»-označba).

V svrhu izvršitve te odredbe imajo vodstva učnih zavodov potom okr. š. sv. vse v pošteve spadajoče učne osebe predlagati v oprostitev na podlagi običajnih imenikov, sklicujoč se na ta odlok (vendar posebno od drugih enakih seznamov). Pri tem je navesti: Ime, čin, polk, rojstno leto, domovinska pravica, natančen naslov, kjer sedaj službuje (poveljstvo in vojnopošta številka), zdravni. klasif., kraj civilnega službovanja, kakor tudi dopolnilno poveljstvo (kader), ki ima oprostitev izvesti, in h kateremu je navedenca v svrhu istega odposlati.

Glede zdravniške klasifikacije se opozarja na odlok naučnega ministrstva z dne 9. jan. 1918, št. 86.

Ti imeniki in predlogi se imajo s priporočilom dež. š. sv. potom naučnega ministrstva oddati domobranskemu ministrstvu (F. G.) in od istega načelnikstva nadomestnega poveljstva za skupno volno silo.

Po premetitvi teh učnih oseb od armade na bojnem polju v zaledju, izvede prov. oprostitev teh oseb do 15. jul. 1918 domobransko ministrstvo.

Za nadaljno oprostitev je predložiti za pomoštev prihajajoče učitelje pravočasno običajne predloge, ki so predpisani pri splošnem oprostitem postopanju.

Predložitev vojaško-zdravniških spričeval pri prošnjah za oprostitev. Z ozirom na odlok naučnega ministrstva z dne 9. jan. 1918, št. 86, se imajo pri prošnjah za oprostitev učnih oseb, ki so za frontno službo kot nesposobni klasificirani, priložiti tudi vojaško-zdravniška izpričevala v originalu.

Tako izpričevalo (Befund) lahko dobe oni, ki niso v vojaški službi in ki tudi niso bili še prezentirani, na podlagi prošnje pri najbližjem v pošteve prihajajočem vojaškem oblastvu.

Pri pomanjkljivosti takega vojaško-zdravniškega izpričevala se mora predlagati sicer smatrati kot za frontno službo sposoben.

Nedopustnost novih oprostitev rojstnih letnikov 1900 do 1894. Po odloku domobranskega min. odd. XIV. z dne 4. febr. 1918, št. 79 so nadaljne oprostite letnikov 1900 do 1894 nedovoljene.

Obsebiurno odpade pri teh osebah tudi možnost podelitve čakalnega roka. (Odlok naučn. min. z dne 7. febr. 1918, št. 362.)

Seznami splošne oprostite za frontno službo nesposobnih učiteljev. Z ozirom na odlok naučn. min. z dne 16. febr. 1918, št. 433 je predložiti imenike vseh onih ljudskih in meščanskih učiteljev, ki so bili oproščeni na podlagi odlokov za splošno oprostitev za frontno službo nesposobnih učiteljev («B» in «C» označba) do 15. jul. 1918.

Vsi oni, ki so bili na podlagi konkretnih predlogov oproščeni, ne pridejo pri teh seznamih v poštev.

Kakor razvidno se je naučno ministrstvo po inicijativi državnih poslancev zelo zavzelo za to, da se šolstvo zopet kolikor mogoče postavi v normalne razmere in v to oprosti potrebne učitelje ter je domobransko ministrstvo radovoljno ugodilo željam ljudskih zastopnikov.

Nujna potreba je, da naše centralne organizacije stopijo v stik z drugimi centr. org., ki naj se skupno obrnejo na vse državne poslance, da pravočasno poskrbe za to, da se te odredbe v interesu šole in ljudstva razširijo in podelijo.

Za mladino.

Po „Slovcu“ povzamemo te le prav umestne besede:

Kakor poročajo listi, prireja prof. David Hajnal na Reki v gledališču Fenice zabavna predavanja za otroke; pripoveduje zabavne povestice in recitira vesele pesmi. Na programu so Münchhausen, Uhland, Chamisso, Hoffmann pl. Fallersleben, Baumbach i. dr. Podobna poučna-zabavna predavanja za otroke imajo po drugih kulturnih državah, posebno v skandinavskih deželah Na Dunaju so pa te dni priredili koncert za otroke, in sicer za varovanje delavskega društva „Kinderfreunde“. Pela je umetnica gospa Flora Luithlen-Kalbeck, „pesmi za otroke in trke, ki jih imajo otroci radi“ — ljubke, vesele in šaljive. Poročilo pravi, da so bili otroci vsi razigrani in očarani.

Sedaj pa primerjajmo razliko med vzgojno vrednostjo takih prireditev in predstavami v kinu! S kako majhnimi sredstvi bi se dale tudi pri nas organizirati zabavne prireditve za otroke: nekoliko pripovedovanja in recitiranja, pa par pesmic ali glasbenih točk, in otroci bi imeli resničen

užitek. Vsak vé, s kakim zavzetjem poslušajo otroci celo v šoli zgodovino in književnost, ako učitelj ni suboparen in ne črpa modrosti samo iz šolskih knjig. Gotovo bi radi hodili tudi na poučna predavanja izven šole, prirejena nalašč zanje. Posebno velik uspeh bi imele sposobne ženske moči: učiteljice in druge inteligentne žene, ki znajo lepo pripovedovati; razen tega pevke in glasbene umetnice.

Kdor bi se pri nas lotil tega dela, bi mu morali biti vsi jako hvaležni.

Zborovanje Zvezine delegacije.

(Dalje.)

39. Vodstvo Zaveze je poslalo »Goriškemu učiteljskemu društvu« dopis, v katerem ga svira, da naj ne ustanovi posebnega »Slovenskega deželneza učiteljskega društva za pokonežno profijo Goriško-Gradiščansko«, pač pa naj se osnuje deželna Zveza za vse Primorsko.

40. Na posredovanje vodstva Zaveze nam je javila uprava »Učiteljskega doma v Cirkvenici«, da dá Zavezinemu učiteljstvu, ki pride v to primorsko kopališče, 10% popusta na stanarini.

41. Uredništvo in upravnštvo »Učiteljskega Tovariša« je naznanilo v stanovskem glasilu dne 7. avgusta leta 1914, da bo izhajal »Učiteljski Tovariš« zaradi nastalih vojnih razmer za nedoločen čas samo vsakih 14 dni. Leta 1914 je izšlo 43 namesto 52 števil, leta 1915 le 19 števil, leta 1916 pa 26 števil in leta 1917 tudi 26 števil tega lista.

42. XXVI. glavna skupščina naše Zaveze, ki bi se morala vršiti v dneh od 6. do 8. septembra 1914 v Pulju, se je morala odpovedati na nedoločen čas že dne 14. avgusta 1914 zaradi zaukazane delne mobilizacije avstrijske vojne sile.

43. Član upravnega odbora Zaveze, tovariš Karel Česnik, je bil prestavljen iz službenih ozirnov iz Knežaka v Cerklje na Dolenjsko. Zoper ta sklep deželneza šolskega sveta za Kranjsko je vložil nadučitelj Karel Česnik priziv. Zaveza je izročila prepis rekurza državnemu poslancu gospodu dr. V. Ravnharju in mu natančno pojasnila ves položaj, da je mogel uspešno posredovati v korist tovariša Česnika. Posredovanje je imelo uspeh: Nadučitelj Karel Česnik je ostal na svojem dosedanjem službenem mestu in njegova premetitev je dokončno ustavljena.

44. Nadučitelj Anton Urbančič, bivš. član upravnega odbora Zaveze, je bil premeščen iz službenih ozirnov. Vložil je rekurz zoper premetitev. Zavezi je poslal v pregled ves akt, a za posredovanje ni prošil. Priziv je bil zavrnjen.

45. Nadučitelj Fortunat Jelovšek v Dramljah je imel dne 2. julija leta 1915 prizivno razpravo pri upravnem sodišču na Dunaju o pritožbi, ki jo je vložil, ker se mu ni priznala II. in III. starostna doklada. Obrnil se je na Zavezo v vprašanem, ali ima Zaveza na Dunaju kakega pravnega zastopnika. Nasvetovalo se mu je, naj se obrne na društvo »Lehrerschutzbund« na Dunaju. Zaveza je obvestila tudi sama imenovano društvo o tem slučaju in priporočala, naj se zavzame društvo za Jelovškovo zadevo, ako razvidi iz aktov, da se godi Jelovšku krivica. Kakšen je bil uspeh tega posredovanja, se nam ni sporočilo.

46. Vodstvo Zaveze se je hotelo obrniti na vsa Zavezina društva, da mu pošljejo vzamek onih učiteljev, ki so mobilizirani, ki so ranjeni, ali ki so padli na bojnem polju. Predsednik Zaveze se je obrnil za mnenje o tem na policijsko ravnateljstvo v Ljubljani. Tu so mu odsvetovali storiti že sedaj te korake. Zgodilo se bo to ob koncu vojne, ko bomo lahko dobili zanesljive podatke in sestavili natančno statistiko.

47. Komité za prirejevanje šolsko-higieničnih kongresov je javil Zavezi, da se bo vršil meseca avgusta leta 1915 v Bruselju kongres. Da se ni vršil, je razumno samo ob sebi. (Daje.)

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

»Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« je imelo svoj 23. občni zbor dne 28. marca t. l. ob pol. 10. uri v Učiteljski tiskarni.

Predsednik tovariš Jakob Furlan otvori zborovanje, pozdravi navzoče ter jih bodri k vztrajnemu delu v blagi društveni namen.

Tajnik tovariš Juraj Režek poroča, da se je društveno delovanje tudi v tem letu zelo skrčilo. Intenzivnejše delo pri pouku in vzgoji mladine in vsestransko zaposlenje učiteljsva v vojne namene je pritegnilo vse naše moči in čas, da smo mogli zase le malo storiti. Učiteljsvo in naši prijatelji smo polagali svoje denarne prispevke na oltar domovine. Ako pomislimo, da se je

po trudu in delu našega učiteljsva v imenovane namene zbrala že ogromna vsota več milijonov, potem lahko uvidimo, kako lep prispevek bi bil gotovo pripadel našemu društvu na korist od tega nabranega zneska.

Dohodki iz našega »gospodarskega programa« so se docela posušili, ker si zaradi svojih pičilih dohodkov nismo mogli nabavljati pri svojih trgovcih obleke in drugih potrebščin kot prejšnja leta.

Navzlic vsem tem zaprekam in neugodnim razmeram vendar nismo pozabili naše mladine. Preskrbeli smo ji tudi letos nekoliko lepega čtiva. Izdali smo A. Rapetovih spisov VI. zvezek in pripravljani so trije nadaljni zvezki E. Ganglovih spisov ter Janka Žirovnika »Narodne šaljivke«. Krajni šolski sveti in šolska vodstva naj bi le bolj pridno segali po teh in prejšnjih knjizicah za mladino, ki je v teh vojnih časih še bolj potrebova lepega duševnega razvedrila kot kdaj prej.

Vsem blagim našim prijateljem, ki so nas kakorkoli podpirali tudi v teh težkih časih, izrekamo še tem potom svojo srčno zahvalo.

Društvo šteje koncem leta: 67 pokroviteljev, 40 podpornih in 235 rednih članov.

Tov. Janko Žirovnik pravi, da se učiteljsvo in občinstvo sploh premalo opozarja na izdane knjizice in pesmi po katerih šolska in odrasla mladina tako rada sega. Treba je nekoliko več gibanja in agitacije med učiteljsvom. Iz lastne skušnje poda nekoliko migljajev in napotkov o tem, kar bi dajalo lahko društvu mnogo tisočakov letnih dohodkov.

Blagajnik tovariš Jakob Dimnik poroča, da ima društvo K 113.117'19 premoženja. Cesarja Franca Jožef I. jubilejna ustanova ima K 18.106'74 glavnice. Iz te glavnice se plačuje šestim učiteljskim sirotam po 80 kron podpore na leto. Sklene se, da se cena mladinskim spisom poviša, in sicer v platno vezanim knjigam na 3 K navadno vezanim knjigam pa na 2 K. Narodne pesmi za šolsko mladino se bodo prodajale v bodoče po 40 vinarjev snopič.

V imenu pregledovalcev računov poroča tov. A. Kečelj, da so vsi računi in knjige v najlepšem redu ter predlaga odboru in blagajniku popolno oprostilo.

V odbor so izvoljeni: Jakob Furlan, predsednik; Luka Jelenc, I. podpredsednik; Ignacij Križman, II. podpredsednik; Juraj Režek, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; odborniki: Josip Ambrožič, E. Gangl, Anton Gaus, Julij Slapšak.

Goriško.

Goriško okrajno učiteljsko društvo bode zborovalo dne 18. t. m. pri Jerasu v Ajdovščini, kamor nas vabi tudi tovariš Medvešek. Dne 4. t. m. ni bilo našega shoda v Gorici, ker sem bil kot sklicatelj in poročevalec zadržan na svojem službenem mestu zaradi visokega obiska Njegovega Veličanstva našega presvitlega cesarja v naši občini. Tovariši, tovarišice! Pridite polnoštevilno v Ajdovščino že do 10. predpoldne, da upostavimo s agilnimi tamkajšnjimi stanovskimi sodelavci svojo organizacijo! Dela imamo dovolj za ves dan. Ustvarimo konec našemu trpljenju in bedi! Posebnih vabil ne bom razpošiljal.

V Kojskem, dne 6. aprila 1918.

Za društveno predsedništvo:
Alojzij Urbančič

Kranjsko.

Predsedništvo Učiteljskega društva litiškega okraja je razposlalo vsemu učiteljstvu v okrajno nastopno okrožnico:

Dragi tovariši in tovarišice!

Grozna volna je malone zadušila vse društveno delovanje. Izostali so sestanki, zborovanja; zavlada je nekaka stagnacija. Mnogo tovarišev je moralo k vojakom, ostali pa smo gledali s strahom, začudenjem, kaj pride, in se opravičevali drug drugemu: Je pač vojska. —

A tako ne sme iti dalje. Veliki čas nas ne sme dobiti prekrizanih rok. Domovina kliče na delo, na podvojeno delo. Koliko in kakšne vrzeli nam je izpolniti! Treba vzajemnega dela.

Kakor razvidite iz priloženih pravil, je s to izpremembo postavljen naši organizaciji zdrav, soliden temelj, na katerem lahko zidamo svojo bodočnost, ki nam bo prav gotovo milejša od preteklosti in sedanjosti.

Apeliram na stanovsko zavednost in narodno odločnost učiteljsva. Vabim Vas vse, ki ste dobre volje, da pristopite v naš krog. Če so drugi stanovi vrgli od sebe zastarele predsodke, je to toliko bolj potrebno pri nas, ki smo pač najboljbednejši stan pod solncem, kar prebridko skušamo zlasti sedanje čase, ko nam naši gospodarji niti toliko ne dajo za naš trud, da bi se mogli za silo obleči in nasiti. Naj nas izmodri saj sila! Le tesno združeni smo močni in bomo kaj dosegli za svoj stan in za šolstvo.

Naši bratje na jugu in severu se divijo edinstnosti in zavednosti našega naroda; vedno večje čete korakajo za najmanjšim bratom. Navdušenje, samozavest narašča, ker imamo pred seboj določen, skupen cilj: svobodo in blagor domovine.

Naša zvezda se je prikazala, vstaja naš dan. In pri tem slavnostnem pohodu naj mi pionirji capljamo posamezno, ločeni! Proč z vsemi pomisleki, proč z umetnimi ovirami, proč z malodušnostjo!

Bratje in sestre po krvi in poklicu, pokonci glave, kvišku srca! Sklenjeni v močno falango stanovske organizacije, oboroženi s trdno vero vase, z neomajnim upanjem v zmagovitost pravice in z iskreno ljubeznijo do rodu in doma avo-lega korakajmo i mi novi dobi naproti, ker bliža se nam in domovini naši vstajenja dan.

Za učiteljsko društvo litiškega okraja: Ivan Bezeljak, t. č. predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo sa ptujski okraj zboruje v četrtek dne 18. aprila 1918 ob 10. uri v okoliški šoli v Ptujju s sledečim dnevnim redom: 1. Dopisil. 2. Poročilo o Zvezinem deleg. zborovanju v Celju. 3. Volitve. 4. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo opozarja učiteljsvo, da dobi ta dan že lahko moko, sladkor itd. v Ptujju, ker nas aprovizira s 1. aprilom gospodarski urad c. kr. okr. glavarstva ptujskega. — Jos. Gorup t. č. podpredsednik.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo v času sedanje svetovne borbe dne 14. marca 1918 na Pilštanju. Kakor pri prvem zborovanju, je bila udeležba tudi tačas prav povoljna. Zato je tovariš predsednik s tem večjim veseljem pozdravil navzoče. Posebej je še pozdravil goste: gospo Majerjevo, gospo Potočnikovo ter z bojišča došlega poročnika Ivana Gračnarja. Nato nam je prečital sledeče dopise: Dopis nem. učitelj. društva Frohnleiten glede častnega članstva nem. tovarišev Otterja in Herza, okrožnico Zveze v zadevi prispevka za podporni sklad in dopis Zaveze avstr. jugosl. učiteljsva zaradi članarine, ki znaša na leto 24 K; plačuje se lahko v obrokih. K temu pripomni predsednik, da moramo živahno podpirati organizacijo, ker nam bo le tako zajamčen ostanek.

Nato slede poročila društvenih upravnikov: Odposlala se je izjava našega učitelj. društva za Jugoslav. deklaracijo. Blagajničarka Marijana Šketova poroča o gmotnem stanju kozjanskega učitelj. društva in sicer od leta 1914—1918. Račun s precejšnjim pribitkom se odobri.

V odbor se volijo sledeči člani: Predsednik: tov. Miloš Grmovšek, podpredsednik: tov. Franc Lovrec, zapisničarka in poročevalka »Učitelj. Tovar.«: tov. Cilka Vrečkova, blagajničarka: tovar. Marijana Šketova, odbornika: tov. Ivo Krajnik in Ante Potočnik.

Za delegata za Zvezino zborovanje v Celju sta se izvolila: tovarišica Milka Bračičeva in tov. Ante Potočnik, za namestnika pa tov. Miloš Grmovšek.

Prihodnje zborovanje se vrši meseca vel. travna v Podsredi. Slednjič se tovariš predsednik zahvali navzočim za pozornost in zborovanje se zaključilo.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj je zborovalo dne 7. marca t. l. v Konjicah. Udeležba je bila za sedanje razmere povoljna. Predsednik tov. Bobič je otvoril zborovanje ter se spomnil tovarišev, ki so v vojaški službi in čestital tovarišici Tomažičevi k prestanem v izpitu učne vsposobljenosti.

Po prečitaniu dopisov je poročala tov. Bezlajeva o delegacijskem zborovanju Zaveze. Njeno poročilo je bilo jako zanimivo.

Nato je predaval tov. Bobič o predpogojih uspešne preustrojitve šolstva in o reformi šolstva sami. Referat je bil izboren poslušali smo ga z velikim zanimanjem. Izrazila se je tudi želja, da bi se referat priobčil v Učit. Tovarišu; a z ozirom na to, da se bo letos najbrž zopet vršile uradne konference, se bo ob tej priliki uporabil.

Delegatom za Zvezino zborovanje sta bila izvoljena tov. Ferdo Bobič, nadučitelj v Stranich in tov. Franc Golež, nadučitelj v Sv. Kunigundi. Ker ni bilo nobenih predlogov, je zaključil predsednik zborovanje zahvaljujoč se navzočim za obilno udeležbo.

G.—2

Koroške vesti.

—k— Šolstvo. Razpisane so ženske učiteljske službe v Bilčovsu (utrakvistična), Vratih in Prevaljih. V šolah sede slovenski otroci, a znanje slovensčine se od učiteljice ne zahteva! Barbarski nepečagoški koroški sistem! Vpokojena je učiteljica A. Čebulova v Prevaljih.

Kranjske vesti.

—r— Umril je na veliko sredo na Krasnem vrhu pri Metliki posestnik Ivan Režek star 87 let. Bil je ranjki je bil brat našega vrlega tovariša Juraja Režeka, učitelja v Ljubljani. Bodi krepki slovenski korenini ohranjen med nami časten spomin, našemu tovarišu pa najiskrenejšo sožalje!

—r— **Tovariš Mihelčič**, novoimenovani nadučitelj v Selcih nad Skofjolakom, je bil 6. marca t. l. ranjen v levo roko, a ne nevarno.

—r— **Kranjski deželni predsednik Henrik grof Attems Svetokrižki** je imenovan za tajnega svetnika.

—r— **Iz Blejskega kота**. Te dni sem srečal na cesti mladega fanta I. K., svojega nekdanjega učenca, ki je šel na Savo v tovarno na delo. Prašal sem ga, koliko zasluži na dan. Pove mi, da 6-80 K, in vojne doklade 1 K, skupaj torej 7-80 K. Ko sem to slišal, sem še bolj spoznal svoj žalostni položaj. On mlad, 21 letni fant, jaz starin 38 in pol leta učitelj; on sam, jaz pa moram skrbeti za 10 oseb v družini; on je obiskoval tukajšno ljudsko šolo, jaz dve gimnaziji in celo učiteljske: on zasluži dnevno 7-80 K, jaz pa 7-10 K. — Druga primera: Poznam c. kr. uradnika, ki ima 10 službenih let in 400 K plače na mesec, jaz pa z 38 in pol službenimi leti 210 K. — Mislim, da k temu resničnemu poročilu ni treba nobenega pojasnila. Danes je še bolj resničen pregovor kot nekdanj: Kogar so bogovi sovražili, so ga postavili za učitelja — na Kranjskem. Ž.

—r— Dne 28. marca t. l. je imel deželni odbor kranjski svojo sejo. Na tej seji se je posvetoval o učiteljskih draginjskih dokladah ter storil v tem pogledu nastopni sklep: Ministrski predsednik vitez Seidler se brzojavno naprosi, naj zastavi svoj vpliv, da od poslanske zbornice v seji 15. t. m. sklenjeni zakonski načrt glede draginjske podpore učiteljstvu v letu 1918 zadobi čimprej, i. s. neizpremenjen, zakonito moč. Vlada se nujno opozarja, da bi dežela nikakor ne mogla nositi več kot 30% od poslanske zbornice določenih učiteljskih draginjskih doklad, in da bi deželni odbor moral odkloniti vsako odgovornost, če bi se v tem oziru kaj spremenilo v zakonskem načrtu v breme deželam.

Obenem se nujno prosi, da se deželi čimprej izplačajo v dotični vladni predlogi predvideni preodkazi iz državnih davkov za leto 1917 in 1918 i. s. predujemoma, dokler državni zbor ne reši dotične vladne predloge.

Ta brzojavka se naznani drugim deželnim odborom odnosno upravnim komisijam s povabilom, naj tudi kaj podobnega ukrenejo.

Barantanje se je že pričelo. Bojimo se, da se bo barantalo toliko časa, da pade vsa zadeva v vodo, ker so na delu zli duhovi.

—r— **Iz seje c. kr. okrajn. šol. sveta v Radovljici** * dne 14. marca 1918. Od zadnje seje dne 29. jan. 1918 se je predsedstvenim potom rešilo: Novo imenovana učiteljica na Bledu Alojzija Delak-Baerlerjeva ostane do kanca šol. leta 1917-18 v Ledinah, zato ostane suplentinja Šivicova še na Bledu. Nadučitelj Franc Rus, Bled ima kot župan še dopust. ** Učiteljici M. Sodjevi na Kor. Beli se je podaljšal dopust do 15. sept. 1918, zato ostane suplentinja A. Kuncičeva še tam, Ravnotako se je podaljšal dopust Apol. Faturjevi v Mošnjah do 15. julija t. l., zato ostane njena namestnica M. Repetova ostane še nadalje na njenem mestu. Ker je učitelj Eg. Schifrer, Jesenice oproščen do 15. julija 1918 vojaščine, se odpusti suplentinja A. Schwarzova. Na dvorazrednici v Begunjah se moralo prenehati s poukom 6 dni, ker ni bilo drva. — Učiteljica M. Bedekova, Kamnagorica je s 15. febr. zopet nastopila svojo službo. Dežel. šol. svet je zopet vpeljal akcijo za dobavo čevljev z lesenimi podplati. (Najbrže bodo čevlji za prihodnjo zimo. Op. poroč.) — V zadevi akcije šolskih kuhinj še sklene predlagati: 1. šol. naj se ustanove tam, kjer je mnogo otrok, ki so revni in daleč doma od šolskega kraja. 2. V pokrije prispevajo: krajevna občina, okrajna blagajna, dežela in ministrstvo. 3. Oprava naj se izroči kakim javnim korporacijam in sicer na Jesenicah, v Belpeči in na Koroški Beli. 4. Šolska kuhinja, ki jo je tako vzorno vdila učiteljica Zemljanova — naj se zopet oživi. — Učiteljici M. Jalenovi na Kor. Beli se prizna I. star. doklada od dne 10. marca 1918 in učiteljici Karlini Gamsovi, Boh. Srednjavas I. in II. starostna doklada in sicer od 30. januarja 1913 in 30. III. 1918. — Sklepno se rešita še dve disciplinarni zadevi. —a.

—r— **Iz ljudskošolske službe**. Za suplente so nameščene: Friderika Chwatalova v Trziču, Ljudmila Pristova v Semiču, Pavla Hvalova v Košani, Frida Lužarjeva v Mokronogu, Ivana Knapova v Kuteževem, Marija Perkotova v Vavtvasi, Angela Črnologarjeva v Šmartnem pri Kranju, Marija Španova na Brezjah, Ana Semetova v Dolah, Marija Punčuhova na Vrhpolju, Hermina Kobalova na Vrhniki, Marija Celarjeva v Lipoglavu, Ana Žiškova v Radečah, Marija Brazova v Trziču, Antonija Turkova v Jur-

šicah, Josipina Fischerjeva v Stranjah; začasno vodstvo na tej šoli je poverjeno suplentki Angeli Nežimovi; za suplenta sta nameščena: Emil Karče v Starem trgu in Franc Rant v Borovnici; začasni učitelj v Košani Makso Jovan je premeščen v Knežak; suplentka Frančiška Božičeva je imenovana za začasno učiteljico v Šmarjeti, Antonija Porentova pa za pomožno učiteljico na Vrhpolju; minister za javna dela je imenoval suplentko na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji, Frančiško Mačkovsko za stalno učiteljico s plačo IV. plačilne vrste; za začasne učiteljice so imenovane: Angela Gradišarjeva na šestrzrednici v Loškem potoku, Ana Tomšičeva v Vrbovem, Rudolfina Rastengerjeva pri Sv. Jakobu v Ljubljani, Marija Tomšičeva na štirirazrednici v Moravčah, Vera Rekarjeva v Trziču in Angela Groznikova v Bukovščici.

—r— **Nadaljevalni tečaji za učitelje s predčasnimi zrelostnimi izpričevali**. Želansko leto smo pisali v Učit. Tov. in opozarjali šolske oblasti na to, kako pomanjkljiva bo strokovna izobrazba onih učiteljskihnikov, ki so pred dovršenjem svojih študij dobili predčasna zrelostna izpričevala in morali k vojakom. Poudarjali smo, da jim bo nedostajalo teoretiškega in še bolj praktičnega znanja. V vojaški službi bodo mnogo pozabili. Če nastopijo taki učiteljskičniki kedaj učiteljsko službo, se bodo lovili sem in tja, spodtaknili se tu, spodtaknili tam, in ker ne bodo imeli vkljub velikemu trudu dovoljnih uspehov, bodo zgubili veselje do učiteljskega stanu, mu dali slovo in si poiskali drugo službo. Zato smo priporočali, da naj se za take učiteljskičnike prirejajo nadaljevalni tečaji. Potrebo takih tečajev je uveljavil tudi c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko. Obrnil se je na deželni odbor s prošnjo, da pokrije stroške za nadomeščanje onih učnih moči, ki se bodo vdeleževale takih tečajev. Deželni odbor je pritril temu predlogu, odklonil pa nasvet, da bi dovolil tudi podpore obiskovalcem teh tečajev.

—r— **Pomožni razred za izobrazbo sposobne duševno zaostale otroke**, ki je predlžen IV. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, dobi drugo vzporednico. Za to vzporednico namestuje začasno učna moč z mesečno doklado 40 K.

Štajerske vesti.

ELIZABETA NERAT.

Našega tovariša M. J. Nerata, šolskega ravnatelja v p., vrlo zaslužnega urednika „Popotnika“, je zadelo velika nesreča. Umrla mu je dne 22. marca t. l. na kliniki v Gradcu po mučnem trpljenju blaga in mila soproga in skrbna mati Elizabeta, ki mu je zvesto stala ob strani v jasnih in temnih dneh njegovega življenja. Truplo drage rajke so prepeljali v Maribor, kjer so jo položili dne 26. t. m. na mestnem pokopališču v Pobrežju k večnemu počitku. Vrli slovenski ženi, ki je vzgojila sedem vrlih narodno-zavednih sinov in eno hčerko, bodi ohranjen med nami časten spomin, hudo prizadeti rodovini po britki izgubi pa naše najgloblje sožalje!

—š— **Zveza sloven. učiteljev in učiteljic na Štajerskem** je imela v sredo dne 27. marca v Celju izredno dobro uspešo delegacijsko zborovanje. Zastopana so bila — razen enega bolj oddaljenega — vsa okraj. učiteljska društva, kar svedoči, da se hoče učiteljsvo zopet resno oprijeti dela v korist stanu in šolstvu ter s tem našemu narodu, Vrnili smo se na svoje domove z upi, da mora i našemu stanu priti „vstajenja dan“.

—š— **Predizplačilo na državni prispevek za I. 1918**. Štajerski deželni odbor je v svoji seji dne 27. sušca t. l. sklenil, da izplača na drag. doklade, ki se nakaže za leto 1918. avstrijskemu učiteljstvu z državnim prispevkom, za mesece april, maj in junij 80 odst. celotne doklade. V isti seji se je sklenilo nakazati učiteljstvu III. krajevnega razreda letnih 200 K, s čemer je enkrat poravnana krivica, ki jo je trpelo učiteljsvo v tem razredu.

—š— **Draginjske doklade štajerskemu vpokojenemu učiteljstvu**. Deželni šolski svet je odredil, da se izplačajo draginjske doklade za prvo polovico leta 1918 v isti izmeri kakor lanskega leta vpokojenemu učiteljskemu osebju, ki je stopilo v pokoj še pred 1. januarjem leta 1918. Isto velja tudi za vdove in sirote učiteljev. Za prvo četrtletje se izplačajo draginjske doklade takoj, za ostalo dobo pa mesečno.

—š— **50 odst. enkratnega nabavnege prispevka za I. 1917**. Štajerskemu učiteljsstvu se je izplačal ostanek državnega nabavnege prispevka za I. 1917 in sicer 50 odst. višine prispevka, kakor se je izplačal grudna 1917. Ker pravi dotični odlok dež. šolskega sveta, da se izplača teh 50 odst. „vsaki učni osebi,“ smatramo, da pripada ta prispevek tudi ženam — učiteljicam zakonskih učiteljskih parov, ki so bile lani izvzete.

—š— **Zakonski učiteljski pari** učiteljstva na Štajerskem so izvolili svoje lastne zastopnike v štaj. Lehrerbund, kjer bodo zastopali njihove koristi. Kot slovenski zastopnik je izvoljen tov. I. Robinson, nadučitelj v Št. Jurju o. Pesnici.

V Maribor slovensko šolo! Mariborski Slovenci stresamo suženjske verige, v katere nas je vkoval narodni sovražnik. Ko pa štejemo in pregledujemo svoje vrste opazamo z veliko žalostjo in bojznostjo, da nam manjka narodnega naraščaja, da postaja mladina narodu tuja, ker nimamo v Mariboru slovenskih šol in mora naša deca obiskovati nemške šole. V predšolski dobi so še govorili ti otroci doma v rodovini tudi slovenski, a nemška šola in nemška družba napolni nežno dušo s sovraštvom do slovenskega jezika in začne se psmehovati slovenski govornici lastnih staršev. Niso se samo odtujili narodu, propadli so tudi duševno. To slovensko kri, ki vzdržuje na umeten način nemški značaj mariborskega mesta, moramo na vsak način ohraniti slovenskemu narodu. Edina možnost, da dosežemo ta namen, je ustanovitev slovenske ljudske šole v Mariboru na lastne stroške. Zato se obračamo mariborski Slovenci, ki smo se med prvimi otresli prejšnjega strankarstva, na Vaše blagorodje z nujno prošnjo, da nam priskočite na pomoč in pomagajte rešiti slovenski življenj v slovenski narodni prestraži, v Mariboru. Prispevke sprejema mariborska možka podružnica sv. Cirila in Metoda, ki upravlja poseben fond za slovensko ljudsko šolo v Mariboru. Kdor daruje naenkrat 1000 K, je pokrovitelj, kdor 300 K, je ustanovnik, kdor pa 100 K, je dobrotnik slovenske ljudske šole v Mariboru. Imena pokroviteljev se vklešajo v svoječasnem šolskem poslopiju v posebne spominske plošče, imena ustanovnikov pa se vpišejo v zlato knjigo slovenske ljudske šole v Mariboru. Imena vseh podpornikov se objavijo v časopisih. Največje zadoščanje pa bo imel vsak posamezni podpornik v zavesti, da pomaga s svojim darom rešiti slovenskemu narodu v najvažnejšem trenutku mladi naraščaj.

Splošni vestnik.

Podraženje mladinskih spisov. Na velikončnem občnem zboru „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ se je sklenilo, da se cena v platno vezanim mladinskim spisom poviša na 3 K, navadno vezanim pa na 2 K, in Žirovnikovim Narodnim pesmicam pa na 40 h.

Bežkovo „Občno vzgojeslovje“. O tem znanstvenem delu, ki kaže na vsaki strani, v vsakem poglavju, da ga je napisal šolnik-strokovnjak, je že obširno poročal tu v našem listu tovariš Gangl. Kazal je na vrlino, ki dvigajo Bežkovo delo visoko nad običajno šolsko povprečnost in nad slične drugojezične in inorodne knjige. Izborna učna knjigo imamo, naučno ministrstvo jo je odobrilo kot učno knjigo za učiteljska s slovenskim učnim jezikom. Potrebno je sedaj, da se uvede tudi na ljubljanskem učiteljsku. Opusti naj se vendar že gorostasna nesmisel, da se na tem zavodu poučuje še vedno najvažnejši predmet v tujem jeziku. Dokler se ne spremene te nevdržljive razmere, naj uporablja vsak učiteljskičnik Bežkovo Občno vzgojeslovje. Več mu bo koristilo to, kakor bi se učil po zastarelih nemških avtorjih. Knjigo pa posebno priporočamo onim mladim tovarišem, ki se pripravljajo za izpit učne vsposobljenosti. Naj nihče ne

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1917 K 66,800.000—
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000—
rezervnega zaklada „ 2,000.000—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**

stopi pred izpraševalno komisijo, preden ni temeljito predelal Bežkovega „Občnega vzgojeslovja“.

Slovenec šolski nadzornik v Srbiji. Avstrijska vojna uprava je otvorila te dni gimnazijo v srbskem Kragujevcu. Na gimnaziji je poleg nemščine tudi madžarščina učni predmet. Kot šolski nadzornik vojaške uprave je nameščen Slovenec nadporočnik Matija Herič. Na zavodu poučujejo tudi profesorice.

Razgled.

† STJEPAN BASARIČEK.

Dne 23. marca t. l. je umrl v Zagrebu gosp. Stjepan Basariček, profesor učiteljske šole v p., star 70 let. Vrli pokojnik je bil ustanovitelj, pravi in častni član Hrv. pedagoške književnega zbora. Bil je plodovit pedagoški pisatelj, glavni urednik „Napretka“ in bivši mnogoletni predsednik Saveza hrvatskih učiteljskih društev. Marljivo in uspešno je deloval v učiteljskih organizacijah in na polju vzgoje in pouka. S pazljivim očesom je zasledoval gibanje slovenskega učiteljstva. Vsak napredek med nami ga je iskreno veselil. Videli smo ga večkrat med nami. Ob vsaki znamenitejši glavni skupščini Zaveze je prehitel iz kraljevega Zagreba med svoje brate po „rodu in zvanju“, kakor nas je imenoval, nam s toplimi besedami izročal pozdrave bratskega hrvatskega učiteljstva in želel našim zborovanjem najlepših in trajnih uspehov. Bodi blagemu rajnkemu ohranjen časten spomin v naših vrstah! Stjepanu Basaričku večna slava!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. marca 1918 K 46.218.33.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.